

Politimenn som arresterte irske aktivister: «Si navnet ditt, eller så voldtar jeg deg».

Statoil i storm

MOTSTAND: Debatten går høyt i Irland etter nok ei avsløring av ufine politimetoder mot motstandere av ilandføring av gass nordvest i landet. Statoil eier en drøy tredel av gassfeltet.

FAKTA

Strid om gassrør:

■ Et gassfunn utenfor Irlands nordvestkyst har ført til store konflikter mellom lokalbefolkningen og utbyggerne.

■ Shell EP Ireland Ltd eier 45 prosent av Corrib-feltet. Statoil eier 36,5 prosent, kanadiske Vermillion 18,5 prosent.

■ Shell er operatør for Corrib, og har fått lov av irske myndigheter til å bygge gassrørledning til et raffineri på land.

■ Bøndene og fiskerne frykter miljø- og helseskader, og har kjempet mot prosjektet i årevis.

■ Utbyggerne beskyttes av politistyrker og private sikkerhetsvakter. Aksjonistene har klaget over brutale metoder fra politi og vakter.

■ Nylig offentliggjorde aksjonistene et lydbandopptak der politifolk fleiper om at de skal true to kvinnelige aksjonister med voldtekt.

sjonsulykker fra gassen, som har ekstremt høyt trykk.

Som følge av motstanden har utbyggingen blitt kraftig forsinket, og traseen har blitt endret flere ganger. Den første traseen gikk rett gjennom landsbyen Rosspport. Nå skal det bygges en tunnel under bukta utenfor landsbyen.

Brutale metoder

En hær av irske politifolk og private vakter fra Shells innleide vaktsselskap IRMS beskytter utbyggingen.

Aksjonistene har lenge klaget over at de blir møtt med svært brutale metoder. 111 ganger har de klaget til politiets ombudsmann. Bare 17 klager er behandlet, ingen er tatt til følge.

– Det har også vært vanskelig å få oppslag i etablerte media om det som skjer. Aksjonistene blir usynliggjort og møtt med tradisjonelle beskyldninger om å være bråkmakere, kommunister og republikanere, sier sosiologen Laurence Cox ved universitetet i Maynooth.

De to kvinnene hadde brukt et kamera til å filme politi og aksjonister, og da de ble

COUNTY MAYO: I forgrunnen landsbyen Rosspport. Bak huset ligger Sruwadd acon-bukta. Shell skal grave en fem kilometer lang tunnel til gassrørledningen under bukta.

arrestert ble kameraet liggende i en politibil uten å bli slått av. Da kvinnene hørte gjennom opptaket etter at de var blitt løslatt, kunne de høre en lang sekvens der politimennene lo rått mens de snakket om å true med voldtekt.

Politifolkene lirte av seg kommentarer av typen: «Gi meg navnet ditt eller så voldtar jeg deg» (...) «Jeg ville ikke ha gått så langt forelopig, Jim. Hun har jo bodd nede i den skitne leiren – faen heller, du vet aldri hva du kan få».

– Dette handler ikke bare om at politifolk snakker sånn i enerom. De har kommet med liknende trusler direkte rettet mot andre kvinner tidligere,

men det har ikke latt seg bevise, sier Cox.

– Det er tydelig at politiet ser trusler om seksuell vold som legitimt for å forsøke å skremme kvinner fra å delta i Shell to Sea-kampanjen, skriver venstrepartiet Eirigi i Irish Republican News.

Statsministeren beklager

Offentliggjøringen av opptaket har fått stor oppmerksomhet i Irland, og har vakt sterke reaksjoner. Både statsminister Enda Kenny og visestatsminister Eamon Gilmore har kalt opptaket «sjokkerende». Politisjefen har lagt seg flat, og omplassert de aktuelle politimennene til kontorjobb.

– Det er et tegn på at kvinnene har styrket seg i Irland at unnskyldningene kom så raskt, sier Cox.

Eirigi kommenterer at politifolkene ikke er straffet, bare forflyttet, og trekker parallellen til den katolske kirkes håndtering av overgrepere.

Vil ha granskning

Cox er bekymret over at det ikke finnes noen uholdt investans man kan klage til over politiets handlemåte.

– Politiets ombudsmannsembete er bemannet med tidligere politifolk. Og det har vært en rekke temmelig brutale hendelser i området, sier han, og trekker fram behandlingen av fiskeren Pat

O'Donnell, som nektet å vike for Shell.

Han ble trakassert, fengslet og hindret i å fiske av politiet, og fikk båten bordet og senket av væpnede, maskerte menn. Aksjonister har også blitt banket opp av maskerte menn.

– Det er jo pussig at maskerte menn kan herje sånn i et område der man knapt kan bevege seg uten å bli overvåket av politiet, påpeker Cox.

I 2008 ble fem lokale bønder som motsatte seg utbygging saksøkt av Shell, og satt i fengsel i 94 dager. De ble kalt «The Rosspport Five», og fikk bred støtte fra irsk miljøbevegelse og venstreside.

Cox mener det er positivt at

Amnesty International og menneskerettsorganisasjonen Frontline har varslet at de vil sende observatører til området. Aktivistene har også reist krav om en internasjonal, granskingskommisjon.

– Norge burde støtte det kravet, sier Cox.

– Og Statoil burde ta klart avstand fra metodene som benyttes, ettersom det som skjer er til fordel for dem.

Lite å hente for Irland

Ifølge Mayo News har politiaksjonen så langt kostet over 14 millioner euro.

– Der er til tider flere politifolk enn lokalbefolkning, sier Cox, og peker på paradokset med at den irske staten samti-

VOKTER: John Monaghan, Rosspport og datteren utenfor porten til Shell/Statoils gassterminal i Bellanaboy, som voktes av politi.

FENGSELET: Michael og Caitlín Ó Seighin ved Rosspport solidaritetsleir i 2006. Michael var en av «Rosspport Five» og satt fengslet i 2005.

dig har gitt fra seg muligheten til inntekt fra gassen.

– Irland startet ut med en politikk på 1970-tallet som liknet den norske politikken for å sikre staten inntekter fra olje og gass, sier Cox.

– Men i 1987 gikk den eneste irske ministeren som har sittet i fengsel for korrupsjon vekk fra denne politikken, og forlot prinsippet om statlig eierskap til gassen. Seinare regjeringer har fulgt samme politikk. Nå får vi ikke annet ut av utvinningen enn gass til markedspris.

Sosialistpartiets parlamentsrepresentant Joe Higgins spurte nylig ifølge Irish Times om regjeringen hadde noen planer om å for-

søke å endre vilkårene for avtalen med Shell for Corrib-prosjektet. Han sa at der ikke var noen økonomisk å hente for staten fra gassfeltet ifølge den nåværende avtalen, og mente at man burde gjøre et forsøk på å sette en stopper for å gi bort statens ressurser.

Cox viser til at den nye regjeringen, som består av høyrepartiet Fine Gael og sosialdemokratiske Labour, er i full gang med tøffe budsjettkutt. – Det kan bli pinlig for Labour å be folk godta kutt, samtidig som de ikke benytter muligheten til å tjene penger på gassen. Hvis regjeringen vil, kan de stoppe utbyggingen i morgen.

sissel.henriksen@Klassekampen.no

Statoil: – Ikke på vegne av oss

Pressetalsmann Bård Glad Pedersen i Statoil understreker at prosjektet og rørledningen er godkjent av irske myndigheter.

– Byggetillatelse er nå til behandling hos lokale myndigheter i Mayo. Det er Shell som er operatør for prosjektet, og det er de som må uttale seg på vegne av lisensen. Irsk politi opptrer selvstendig på vegne av Statoil,

men på vegne av irske myndigheter.

– Hendelsene det vises til i din e-post er forhold aktørene imellom som den norske stat ikke kan ta stilling til, sier Trude Borge Iversen, kommunikasjonsrådgiver i Statoils ledelse og energidepartementet. – Det er Statoils ledelse som håndterer utbyggings- og driftssaker. Regjeringen forutsetter at Statoil forholder

seg til de ulike myndigheter og deres krav i de land selskapet opererer, sier hun, og understreker at regjeringen forventer at alle selskaper med statlig eierandel følger landets lover og regler.

– For selskaper med internasjonal virksomhet forventes det også at de blant annet knytter seg til FNs global Compact, følger OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper og ILOs kjernekonvensjoner.

Forskere: – Norge sikr et seg, Irland taper alt

Oljeforsker Helge Ryggvik lanserte denne uka sin rapport «The Norwegian Oil Experience» i Irland.

– Mens Statoil ble bygd for å gi Norge kompetanse, er Irland i den situasjon at de ikke har bygd noen nasjonal kompetanse på dette området, sier Ryggvik.

– Når Statoil/Shell så sier at rørledningen må legges akka-

Oljeforsker Helge Ryggvik

rat der, så har Irland ingen egne eksperter som kan si at det kan gjøres annerledes. Irlands svake forhandlingsposisjon slår ut på to måter: Ved at de ikke har mye de skal ha sagt i forhold til hvordan utvinningen skal foregå, og ved at de kommer dårlig ut ved at de ikke får sikret statskassen noe av verdiene fra gassutvinningen.

Alf Nilsen, forsker ved Universitetet i Bergen, mener at det som skjer i Rosspport er et godt eksempel på hvordan nyliberal politikk som har vært ført i Norge? Vil Statoil virkelig delta i et prosjekt der politiet i Irland bruker slike patriarkalske maktgrep som voldtektstrusler? spør Nilsen.

vi kaller «akkumulasjon ved frarøvelse», som handler om å omgjøre felleseie til privat kapital og til noe som bare et fåtall kan ha nytte av, og der de fleste lag av folket taper.

– Vil Statoil virkelig være med på denne type politikk, som er så annerledes enn den politikk som har vært ført i Norge? Vil Statoil virkelig delta i et prosjekt der politiet i Irland bruker slike patriarkalske maktgrep som voldtektstrusler? spør Nilsen.

SV: – Statoils styre bør ta ansvar

– Med forbehold om at jeg ikke kjenner alle detaljene i denne saken, så synes jeg det høres som en svært uheldig konflikthåndtering, sier SVs næringspolitiske talsperson Alf Holmelid.

Staten eier 67 prosent av Statoil. Holmelid understreker at det i den nye eierskapsmeldingen legges stor vekt på at statlige selskap skal

være ledende innenfor miljø- og samfunnshensyn.

– I den nye eierskapsmeldingen er det lagt større vekt på styrets ansvar for å følge opp slike ting. Derfor vil jeg oppfordre styret i Statoil til å se grundig på denne saken, og gjøre seg opp en klar mening om selskapet virkelig er tjent med å ikke gjøre noe med den eskalerte konflikten.

Alf Holmelid (SV)

Holmelid mener at siden Statoil har en så stor eierandel vil de være tjent med å engasjere seg, og at det er beklagelsesfullt for Statoils omdømme dersom de er inne i for mange saker med negativ miljøprofil og høyt konfliktnivå.

– I første omgang er det naturlig at Statoils styre ser på saken. I neste omgang må eventuelt Statoils hovedeier, Olje- og energidepartementet, engasjere seg, sier Holmelid.